

პერიოდული სამეცნიერო ჟურნალი
PERIODICAL SCIENTIFIC JOURNAL
ПЕРИОДИЧЕСКИЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2346-8467

აგრო
AGRO
АГРО
NEWS

№3

ქუთაისი – Kutaisi – Кутаиси
2017

პერიოდული სამეცნიერო ჟურნალი
PERIODICAL SCIENTIFIC JOURNAL
ПЕРИОДИЧЕСКИЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ

ჟურნალი წარმოადგენს
იმერეთის აგროეკოლოგიური ასოციაციის კავშირისა და
აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტის აგრარული ფაკულტეტის
პერიოდულ-სამეცნიერო გამოცემას

სარედაქციო კოლეგია:

ლორთქიფანიძე როზა – (მთავარი რედაქტორი);

ავალიშვილი ნინო (სწავლული მდივანი);

წევრები: ურუშაძე თენგიზი; პაპუნაძე ვანო; შაფაკიძე ელგუჯა; ასათიანი რევაზი; კოპალიანი როლანდი; ჯაბნიძე რევაზი; კინცურაშვილი ქეთევანი; მიქელაძე ალექსანდრე; ჭაბუკიანი რანი; ქობალია ვახტანგი; ფრუიძე მაცკვალა; ჩახჩიანი-ანასაშვილი ნუნუ; დოლბაია თამარი; ყუბანეიშვილი მაია; კელენჯერიძე ნინო; ყიფიანი ნინო; ხელაძე მაია; კილასონია ემზარი; კეველიშვილი მანანა; ჩხიროძე დარეჯანი; ჯობავა ტრისტანი; წიქორიძე მამუკა; თავბერიძე სოსო; თაბაგარი მარიეტა; კილაძე რამაზი; მეტრეველი მარიამი; დვალაძე გულნარა; ნემსაძე მარიამი.

სარედაქციო კოლეგიის საზღვარგარეთის წევრები:

იოფე გრიგორი (აშშ); კავალიაუსკას ვიდასი (ლიტვა); ჩუხნო ინა (უკრაინა); ბელოკონევა-შიუკაშვილი მარინა (პოლონეთი); გასანოვი ზაური (აზერბაიჯანი); მამაძლოვი რამაზანი (თურქეთი); სანტროსიანი გაგიკი (სომხეთი); სალინდიყოვი ულტემურატი (ყაზახეთი).

The magazine is a periodical scientific publication of
Imereti Agro-ecological Association and
Akaki Tsereteli State University Faculty of Agrarian Studies.

EDITORIAL BOARD

Lortkipanidze Roza – (Editor in Chief);

Avalishvili Nino – (Academic Secretary);

Members: Urushadze Tengiz; Papunidze Vano; Shapakidze elguja; Asatiani Revaz; Kopaliani Roland; Jabnidze Revaz; Kintsurashvili Ketevan; Mikeladze Aleksandr; Chabukiani Rani; Qobalia Vaxtang; Fruidze Makvala; Chachkhiani-Anasashvili Nunu; Dolbaia Tamar; Kubaneishvili Maka; Kelendjeridze Nino; Kipiani Nino; xeladze Maia; Kilasonia Emzar; Kevlishvili Manana; Chxirodze Daredjan; Jobava Tristan; Tsiqoridze Mamuka; Tavberidze Coco; Tabagari Marieta; Kiladze Ramaz; Metreveli Mariami; Gvaladze Gulnara; Nemsadze Mariam.

FOREIGN MEMBERS OF EDITORIAL BOARD

Ioffe Grigory (USA); Kavaliauskas Vidas (Litva); Chuxno Inna (Ukraine); Belokoneva-Shiukashvili Marina (Poland); Gasanov Zaur (Azerbaijan); Mammadov Ramazan (Turkey); Santrosian Gagik (Armenia); Sagyndykov Ultemurat (Kazakhstan).

Журнал представляет
Периодическое научное издание
Союза агроэкологической ассоциации Имерети и
Аграрного Факультета Государственного Университета Акакия Церетели

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Лорткипанидзе Роза – (главный редактор);

Авалишвили Нино – (Ученый Секретарь);

Члены: Урушадзе Тенгиз; Папунидзе Ванო; Шафакидзе Элгуджа; Асатиани Реваз; Копалиани Роланд; Джабнидзе Реваз; Кинцურაშვილი Кетевან; Микеладзе Александр; Чабукиანი Рани; Кобалия Вахтанг; Фруидзе Маквала; Чачхиანი-Анашавილი Нуну; Долбая Тамар; Кубанеишвили Мака; Келенджеридзе Нино; Кипиани Нино; Хеладзе Маია; Киласонია Эмзар; Кевлишвили Манана; Чхиродзе Дареджан; Джобава Тристан; Цикоридзе Мамука; Тавბერიძე სოსო; Табаგარი მარიეტა; Киладзе Рамаз; Метревели Мариам; Гваладзе Гульнара; Немсадзе Мариам.

ЗАРУБЕЖНЫЕ ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ:

Иоффе Григори (США); Кавалиаускас Видас (Литва); Чухно Инна (Украина); Белоконева-Шиукашвили Марина (Польша); Гасанов Заур (Азербайджан); Маммадов Рамазан (Турция); Сантросян Гагик (Армения); Сагиндигов Ултемурат (Казахстан)

შინაარსი

1 აგარული მეცნიერებანი
AGRICAL SCIENCES
АГРАРНЫЕ НАУКИ

როზა ლორთქიფანიძე – კირქვეზე ბანვითარებული წითელი ფერის
 ნიადაგები საქართველოში _____ 9

ვახტანგ ქობალია – მენილეობის ინტენსიფიკაციის მაღალტექნოლოგიური
 ხერხები _____ 12

ნუნუ ჩაჩხიანი–ანასაშვილი, აკაკი კობალიანი – კამიღორის ტრაქტომიკოზული
 ჰკნობის გამომწვევი სოკოები _____ 16

**Табагари Мариета, Капанадзе Шорена, Джинчарадзе Наталия – ВЛИЯНИЕ
 СРОКОВ ПОСАДКИ НА РОСТ НАДЗЕМНОЙ ЧАСТИ
 ЦИТРУСОВЫХ РАСТЕНИЙ В УСЛОВИЯХ РЕГИОНА ГУРИИ** ____ 21

ემზარ გორდაძე, ცირა ჟორჟოლიანი, თინათინ მელაძე – სათაფლიას ალკვეთილის
 ფლორისტული დახასიათება და
 მოსალოდნელი ცვლილებები _____ 23

Кубанишвили Мака – КУЛЬТУРА ПАТИССОНА В ИМЕРЕТИ _____ 28

**Nino Avalishvili – IMPROVEMENT OF ACID TYPE SOIL FERTILITY
 THROUGH AGRO-ORE** _____ 31

მზია კურდღელია – ციტრუსოვნები, როგორც ეთერზეთოვანი
 მცენარეები _____ 34

ლია კობალიანი – ლენხუმის ბიომრავალფეროვნება და ტურიზმის
 ბანვითარების პერსპექტივები _____ 37

ალექსანდრა ჩაფიჩაძე – რაჭა – ლენხუმის ვახის ჯიშები _____ 41

როზა ლორთქიფანიძე, ნინო ყიფიანი – იმერეთის ნიადაგურ-კლიმატური
 პირობები და აბრეკოლოგია _____ 46

მაია ხელაძე – ნიადაგის ტენის რეჟიმის მართვა _____ 51

ვლადიმერ უგულავა, შორენა კაპანაძე – ნუში – ძვირფასი ხენილოვანი და
 სამკურნალო კულტურა _____ 56

ცირა ჟორჟოლიანი, ემზარ გორდაძე – ენდემიზმისა და ბიომრავალფეროვნების
 შენარჩუნების პრობლემები საქართველოში _____ 60

ნელი კელენჯერიძე – ნიადაგის მმქანიკური დამუშავების მეცნიერული
 საფუძვლები _____ 64

მამუკა წიქორიძე, ნატალია სანთელაძე – თესვებრუნველი, როგორც მიწათმოქმედების სისტემის ძირითადი ელემენტი _____	67
ლია კოპალიანი, აკაკი კოპალიანი – აბრარული ბიომრავალფეროვნების აღდგენის პერსპექტივები ლეჩხუმის რეგიონში და ეკოლოგიური პრობლემები _____	72
Demetre Lipartia – ASIAN STINK BUG _____	76
ელენე ხუციშვილი – ეთერზეთოვანი ვარდის ზრდა-ბანვითარების თავისებურება ბანსხვავებულ კლიმატურ პირობებში _____	78
ეკატერინე კახნიაშვილი – ზოგიერთი ბიოლოგიურად აქტიური ნივთიერებების ბანსაზღვრა წყავეში _____	81
მაყვალა ფრუიძე, შორენა ჩაკვეტაძე – სხვადასხვა სახის ჩაიზე ჩაის ნედლეულის სარისსობრივი მაჩვენებლების ბავლენა _____	85
მალხაზ მიქაბერიძე, ქეთევან კინწურაშვილი – ციტრუსოვანი ნედლეულიდან დაბალკალორიული დიეტური ცუკატის და ფუნქციონალური დანამატების წარმოების ტექნოლოგიური პროცესების ინტენსიფიკაცია _____	90
ქეთევან კინწურაშვილი, ნანა ქათამაძე – არასტანდარტული (მზის) ენერგიით აბრუნდელეულის შრობის ინტენსიფიკაციის საკითხებისათვის _____	94
ეთერ ბენიძე, იზა ოჩხიკიძე, რამაზ კილაძე – ლანდშაფტური არქიტექტურის ობიექტების სივრცობრივ-მოცულობითი ორბანიზაცია და მისი კავშირი გუნებრივი ლანდშაფტის კომპონენტებთან _____	99
ქეთევან ქუთელია, ეთერ ბენიძე, იზა ოჩხიკიძე, ქეთინო ხვედელიძე – ტერარში – როგორც ინტერიერის ბაზორმების ერთ-ერთი საშუალება _____	105
რამაზ კილაძე, ეთერ ბენიძე, იზა ოჩხიკიძე – ცაცხვის გამრავლების თავისებურებები _____	111
ეკატერინა გუბელაძე – ძ. ქუთაისში ბრიშაშვილის ქუჩის გემგარების და ბამწვანების არსებული მდგომარეობის ანალიზი _____	115
მარინა კუცია – მცენარეების მიმიკ ლითონებით დაბინძურების ეკოლოგიური მნიშვნელობა _____	120

2 ბიზნესის ადმინისტრირება
BUSINES ADMINISTRATION
АДМИНИСТРИРОВАНИЕ БИЗНЕСА

მანანა შალამბერიძე, ზეინაბ ახალაძე – აბროსასურსათო სფეროს ეკონომიკური
 ეფექტიანობის ამაღლების ხელშეწყობელი პრობლემები _____ 127
 დალი სილაგაძე – ბარემოს ეკონომიკური და სოციალური მდგრადობა __ 130

3 ინჟინერია
ENGINEERING
ИНЖЕНЕРИЯ

სოსო თავბერიძე, ზურაბ ციხაძე, თეიმურაზ ცხადაშვილი – სასოფლო-სამეურნეო
 სავარგულების ფორმების გავლენა სატრანსპორტო აბრეშაბის
 სამქსკლუბატაციო პარამეტრებზე _____ 139
 ემზარ კილასონია – დაუნის მოვლა-მოყვანის ტექნოლოგია _____ 143
 ზაზა ჩხარტიშვილი, მავრა თევზაძე – წინაამკრავთვლებიანი
 ავტომობილის გვერდითი მოცურებისადმი მდგრადობა _____ 148
 მამუკა წიქორიძე – მათემატიკურ-ტექნიკური ბაზა და ტექნიკური პროგრესი
 სოფლის მეურნეობაში _____ 153
 იოსებ აბულაძე – მოტობლოკების სიმკლავრის ამრთმევი ლილვის ცვების
 ალბათურ-სტატისტიკური მოდელირება _____ 157

ბიზნესის ადმინისტრირება **BUSINES ADMINISTRATION** **АДМИНИТРИРОВАНИЕ БИЗНЕСА**

მენეჯმენტი

**აგროსასურსათო სფეროს ეკონომიკური ეფექტიანობის
ამაღლების ხელშეწყობელი პრობლემები**

მანანა შალამბერიძე

აკადემიური დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი, აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ქუთაისი, საქართველო

ზეინაბ ახალაძე

აკადემიური დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი, აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ქუთაისი, საქართველო

ნაშრომში განხილულია აგროსასურსათო სფეროს ეკონომიკური ეფექტიანობის ამაღლების ხელშეწყობელი პრობლემები და მათი დარეგულირების შესაძლებლობები, კერძოდ წარმოების ეფექტიანობის ამაღლებით მოგების ზრდის მიღწევა, სასოფლო-სამეურნეო საწარმოთა სტრუქტურული ცვლილებების დაჩქარება და აგროსასურსათო სექტორის მართვის ოპტიმიზაცია, რომელიც მოიცავს სოფლის მეურნეობის შიდა დარგობრივი სტრუქტურების, მომსახურე და გადამამუშავებელი საწარმოების ოპტიმალურ ურთიერთკავშირს; მიწის თავისუფალი ბაზრის შექმნა. საქართველოს აგროსასურსათო სექტორს აქვს პოტენციური შესაძლებლობა პროდუქციის ექსპორტ-იმპორტის რაციონალური დაბალანსებით უზრუნველყოს ქვეყნის მოთხოვნილების დაკმაყოფილება ყველა სახის სასურსათო პროდუქციაზე.

აგროსასურსათო სფეროს განვითარება საქართველოს ეკონომიკის პრიორიტეტული მიმართულებაა. ძირითადი ამოცანაა წარმოების ამ სფეროს განვითარებით ქვეყნის სასურსათო უსაფრთხოებისა და სასურსათო დამოუკიდებლობის მიღწევა. საშუალო ვადიან პერიოდში პრიორიტეტულია ადგილობრივი წარმოების პროდუქციით მოსახლეობის მოთხოვნის მაქსიმალური დაკმაყოფილება, ამისათვის ცალკეული მხარეების და რაიონებისათვის უნდა განისაზღვროს წარმოების პრიორიტეტული მიმართულებები, რის შემდეგაც მოხდება აგრარული სფეროს ეკონომიკური ეფექტიანობის ამაღლება, რომელიც რამოდენიმე პრობლემასთან არის დაკავშირებული, კერძოდ :

* წარმოების ეფექტიანობის ამაღლებით მოგების ზრდის მიღწევა, თვითდაფინანსებისა და კომერციული ანგარიშმიანობის გატარება (ცხადია, მხოლოდ უცხოური ინვესტიციებით შეუძლებელია მუდმივად საწარმოთა საბრუნავი საშუალებების განახლება. მისი ძირითადი წყარო საკუთარი და ადგილზე მოზიდული ფულადი სახსრები უნდა გახდეს);

* სასოფლო-სამეურნეო საწარმოთა სტრუქტურული ცვლილებების დაჩქარება და აგროსასურსათო სექტორის მართვის ოპტიმიზაცია, რომელიც მოიცავს სოფლის მეურნეობის შიდა დარგობრივი სტრუქტურების, მომსახურე და გადამამუშავებელი საწარმოების ოპტიმალურ ურთიერთკავშირს;

* სოფლად მრავალფორმიანი საკუთრებითი ურთიერთობების განვითარება კერძო საკუთრების პრიმატით, ძველი სისტემიდან მემკვიდრეობით მიღებული სამეურნეო ფორმების

ტრანსფორმაცია სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების, საიჯარო, ფერმერული, გლეხური მეურნეობების სახით;

* მიწის თავისუფალი ბაზრის შექმნა.

აღნიშნული პრობლემების დარეგულირება, თავის მხრივ, აგრარული სექტორის განვითარების პერსპექტივების სწორად განსაზღვრას მოითხოვს, რისთვისაც საჭიროა შემდეგი ასპექტის გათვალისწინება:

* აგრარულ პოლიტიკაში გასათვალისწინებელია ის, რომ ქვეყნის გარდამავალ ეტაპზე წარმოების განვითარების პერსპექტივებსა და სასოფლო-სამეურნეო წარმოების დარგობრივ სტრუქტურას განსაზღვრავს არა უშუალოდ საბაზრო მოთხოვნილება, არამედ საბაზრო პირობებში საქართველოს სოფლის მეურნეობის განვითარების დონე, მისი თავისებურებანი, რაც უწინარესად, საწარმოო-ბუნებრივი პირობებიდან და მთელი რიგი სხვა სპეციფიკური ფაქტორებიდან გამომდინარეობს.

* ბაზრის მოთხოვნილებას რეალური პროდუქციის მიწოდებით უნდა უპასუხოს სასოფლო-სამეურნეო წარმოებამ, რისთვისაც შესაბამისად უნდა შეიცვალოს წარმოების წესი, დარგობრივი სტრუქტურა, წარმოების ეკონომიკური და ორგანიზაციული საფუძვლები. განვითარდეს ის დარგები, რომელთა პროდუქცია კონკურენტუნარიანია, როგორც შიდა, ასევე გარე ბაზრებზე.

* საჭიროა იმის გათვალისწინება, რომ ნებისმიერი ქვეყნის ბაზრის გაჯერება ხდება საკუთარი წარმოების და იმპორტული პროდუქციის გონივრული შეთანაწყობით, ამ ორი ელემენტის რაციონალური ინტეგრაციით, უმაღლესი ეკონომიკური სარგებლიანობის პრინციპიდან გამომდინარე.

რეფორმის პერიოდში ჩამოყალიბებული სოფლის მეურნეობის საწარმოო სპეციალიზაცია არ შეესაბამება ქვეყანაში და მის ცალკეულ რეგიონებში სოფლის მეურნეობის პროდუქციის წარმოების სრულად გამოყენების ამოცანას. აუცილებელია, სოფლის მეურნეობის საწარმოო სპეციალიზაცია განვითარდეს ქვეყნისა და შრომის საერთაშორისო დანაწილების მოთხოვნების გათვალისწინებით, ახალი სოციალურ-ეკონომიკური გარემოს თავისებურებათა გათვალისწინებით. გარდამავალი ეკონომიკის პერიოდში კვლავაც განმსაზღვრელი უნდა იყოს მარცვლეულის მეურნეობა და სხვა სასურსათო პროდუქტების (კარტოფილის, ბოსტნეულის, საკვები კულტურების, მეცხოველეობის პროდუქტების) წარმოება, ხოლო შემდგომ ეტაპზე თანდათანობით უპირატესობა მრავალწლიანი ნარგავების პროდუქციის წარმოებას უნდა მიენიჭოს.

სასურსათო პრობლემის გადაჭრისას აუცილებელია მემცენარეობისა და მეცხოველეობის დარგებს შორის დაცული იქნეს სწორი პროპორცია. მსოფლიოს ქვეყნების გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ სასურსათო პრობლემა ყველაზე კარგად წყდება იმ ქვეყნებში, სადაც სოფლის მეურნეობის მთლიანი პროდუქციის სტრუქტურაში წამყვანი ადგილი მეცხოველეობის დარგს ეკუთვნის, ჩვენთან კი ეს შეფარდება მემცენარეობის დარგის სასარგებლოდაა ჩამოყალიბებული, რომელიც კარგად ჩანს ცხრილში. ანალიზით დასტურდება, რომ სა-

ქართველოს აგროსასურსათო სექტორს აქვს პოტენციური შესაძლებლობა პროდუქციის ექსპორტ-იმპორტის რაციონალური დაბალანსებით უზრუნველყოს ქვეყნის მოთხოვნილების დაკმაყოფილება ყველა სახის სასურსათო (მათ შორის მეცხოველეობის) პროდუქციაზე.

სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გამოშვება
 (მიმდინარე ფასებში მლნ. ლარი)

ჩამონათვალი	2012	2013	2014	2015
1 სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გამოშვება სულ	1807,2	3210,0	3387,5	3667,4
2 მემცენარეობა	1087,0	1405,2	1613,4	1689,6
3 მეცხოველეობა	1610,3	1665,8	1613,4	1784,1
4 სასოფლო-სამეურნეო მომსახურება	109,9	139,0	160,7	193,6

აგროსასურსათო სფეროს ეკონომიკური ეფექტიანობის ამაღლებისათვის საჭიროა აგრარული სფეროს სწორი დაგეგმვა და მართვა, რის შემდეგაც შესაძლებელი გახდება ვაწარმოთ ძირითადი სასურსათო პროდუქციის ის მოცულობა რომელიც უზრუნველყოფს მასზე მოსახლეობის მოთხოვნილების დაკმაყოფილებას, რომელიც არსებულ პრობლემებს ნაწილობრივ მაინც დაარეგულირებს.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. საქართველოს სოფლის მეურნეობა. სტატისტიკური პუბლიკაცია 2015
2. ინტერნეტ რესურსები
3. საქართველოს სოფლის განვითარების სტრატეგია - 2017-2020

SOME HINDERING ASPECTS OF THE DEVELOPMENT IN THE EFFICIENCY OF AGRO-FOOD SECTOR

Manana Shalamberidze

Academic doctor, Associate Professor, Akaki Tsereteli State University, Kutaisi, Georgia

Zeinab Akhaladze

Academic doctor, Associate Professor, Akaki Tsereteli State University, Kutaisi, Georgia

Summary

The article deals with the field of agro-economic problems impeding the improvement of efficiency and the extent of their settlement. In particular by increasing profit in the growth of the production and by means of accelerating structural changes in the agricultural sector and agricultural enterprises that optimize the

management, which include internal structures of the agricultural sector, optimal relationship between the service and processing enterprises; Land of the free market. The agricultural sector has the potential of Export-Import rational balancing of the country's demand for all kinds of food products.

Economic efficiency in Agrarian sphere of agro-food sector should be increased by means of proper planning and management, after successful operations it will be possible to produce basic food products and to ensure the population's capacity to deliver. It should be noted that the above-mentioned problems are partially regulated.

СЕКТОР АГРОПРОДОВОЛЬСТВЕННЫЙ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПРОБЛЕМ, СДЕРЖИВАЮЩИХ

Шаламберидзе Манана

Ассоциированный профессор, Государственный Университет Акакия Церетели, Кутаиси, Грузия

Ахаладзе Зеинаб

Ассоциированный профессор, Государственный Университет Акакия Церетели, Кутаиси, Грузия

Резюме

В статье рассматриваются сферы агроэкономических проблем, препятствующих повышению эффективности и возможности их урегулирования, В частности, за счет оптимизация управления увеличения производства роста прибыли, и ускорения структурных изменений в сельском хозяйстве и сельскохозяйственных предприятиях, которые включают внутренние структуры сектора сельского хозяйства, оптимальное соотношение между службой и перерабатывающими предприятиями; землю на свободном рынке; из сельскохозяйственного сектора наличие потенциала для экспортно-импортного рационального сбалансирования спроса страны на все виды пищевых продуктов.

Сектор агропродовольственного повышения экономической эффективности в аграрной сфере надлежащего планирования и управления, на основе чего можно будет производить основные продукты питания, чтобы обеспечить способность населения поставлять. Тот факт, что проблемы, по крайней мере, частично регулируется.